

Mareco s.r.o.
Pod Zemankou 29
147 00 Praha 4

www.mareco.cz

Mareco s.r.o. je členem:

Globální výzkum sledovanosti zemětřesení v Japonsku a dopadů na vnímání využití jaderné energie

Na počátku března 2011 zasáhlo Japonsko jedno z nejsilnějších zemětřesení, jaké kdy bylo zaznamenáno. Následná vlna tsunami zpusťovala část pobřeží japonských ostrovů a kromě značných materiálních škod, připravila o život tisíce lidí. Značnou mediální pozornost tato událost vyvolala i s ohledem na únik radioaktivity ze zasažené jaderné elektrárny Fukushima. Média a v České republice o událostech také rozsáhle informovala a mohli jsme se dočíst, že tyto události v Japonsku sledoval „celý svět v přímém přenosu“. Co si však pod tím můžeme představit a bylo tomu opravdu tak? A promítla se nehoda japonské jaderné elektrárny do vnímání vhodnosti využití jaderné energie v jednotlivých zemích světa?

Agentura pro výzkum trhu Mareco s.r.o. se jakožto člen Gallup International Association zúčastnila globální studie, která si dala za cíl zmapovat povědomí světové veřejnosti o událostech v Japonsku a zároveň odhalit dopady havárie v elektrárně Fukushima na vnímání jaderné energie obecně.

Gallup International Association je prestižní sdružení agentur pro výzkum trhu, které již od roku 1947 tvoří celosvětovou síť, schopnou realizovat globální výzkumy trhu s pokrytím všech kontinentů. Právě takovým výzkumem, kterého se zúčastnilo více než 34.000 dotazovaných ze 47 zemí celého světa, byla i výše uvedená studie.

Tento článek si dovoluje seznámit čtenáře nejen s výsledky za Českou republiku, ale i jejich porovnáním s ostatními zeměmi.

Informovanost o událostech v Japonsku a zdroje informací

V první části se podíváme na to, zda se opravdu „celý svět“ dozvěděl o událostech v Japonsku. Odpověď zní ANO. Téměř ve všech zemích, které se výzkumu zúčastnily, na otázku, zda slyšeli o zemětřesení a tsunami v Japonsku, odpovědělo více než 90% dotázaných že ano (v České republice 99% dotázaných). V mnoha zemích světa dokonce takto odpovědělo 100% dotázaných. Stejně tak i následné události spojené s únikem radioaktivity z jaderné elektrárny Fukushima zaznamenala většina dotázaných ze všech zemí světa. I když zde míra informovanosti byla o něco nižší, stále se jedná o velmi vysoká čísla, která poukazují na značnou informovanost. V České republice únik radioaktivity zaznamenalo 97% dotázaných.

Pokud se na informovanost lidí podíváme blíže z hlediska hlavního zdroje informací, odkud se o událostech dozvěděli, je jednoznačně nejdůležitějším zdrojem televize. Pouze u dvou zemí, ze všech zúčastněných, se nejčastěji zmíněným zdrojem informací stal internet. Překvapivě je to Čína (57% dotázaných uvedlo internet jako hlavní zdroj informací o událostech v Japonsku a pouze 35% uvedlo televizi), kde je však výsledek ovlivněn skutečností, že dotazovaný vzorek neodpovídal reprezentativnímu vzorku čínské populace, ale dotazování probíhalo pouze ve velkých aglomeracích. Svou významnou roli může ovšem hrát také vedle většího zájmu (neboť se jedná o prakticky sousední zemi) také nedůvěra k přímo státem regulovaným médiím.

Druhou takovou zemí je Island (46% internet / 42% televize). I přes klíčovou úlohu televize, výzkum poukazuje na skutečnost, že internet se již v mnoha zemích světa stal významným informačním kanálem, a to především v zemích rozvinutého světa, což je zcela jistě spojeno s vyšší penetrací připojení k internetu. K těmto zemím můžeme připočítat i ČR, jelikož zde 27% dotázaných uvedlo internet jako hlavní zdroj informací, což řadí ČR na 5. až 6. místo ze všech zúčastněných zemí (před Českou republikou je pouze Čína 57%, Island 46% Finsko 32%, USA 32% a na stejné úrovni je Kanada 27%).

Ostatní zdroje informací jako je rádio, noviny a ústní podání již globálním měřítkem představují zdroje s menší vahou. Rádio je významnější zdrojem informací s četností více než 10% pouze ve Francii 19%, Keni 16%, Fiji 13% a Švýcarsku 11%. V případě novin v Belgii, Indii 15%, Finsku, Irsku, Švýcarsku 14%, Rakousku 13% a Pákistánu 12%. Tyto údaje shrnuje tabulka č. 1:

Mareco s.r.o.
Pod Zemankou 29
147 00 Praha 4

www.mareco.cz

Mareco s.r.o je členem:

Tabulka č. 1. Hlavní zdroj informací obyvatel jednotlivých zemí o událostech v Japonsku podle četnosti využití - prvních 5 zemí, posledních 5 zemí a Česká republika, hodnoty v %

Země	TV	Země	internet	Země	rádio	Země	noviny	Země	ústní podání
Brazílie	94	Čína	57	Francie	19	Belgie	15	Indie	9
Azerbajdžán	93	Island	46	Keňa	16	Indie	15	Nigerie	7
Bulharsko	93	Finsko	32	Fiji	13	Finsko	14	Pákistán	7
Tunisko	90	USA	32	Švýcarsko	11	Švýcarsko	14	Palestina	7
Bosna	89	Kanada	27	Španělsko	9	Irsko	14	Maroko	6
...
ČR	67	ČR	27	ČR	1	ČR	3	ČR	2
...
Kanada	56	Keňa	2					Brazílie	0
Indie	55	Maroko	2					Itálie	0
Finsko	47	Indie	1					Rusko	0
Island	42	Bangladéš	1	Azerbajdžán	0	Azerbajdžán	0	Saudská Arábie	0
Čína	35	Rusko	0	Bangladéš	0	Rusko	0	Turecko	0

Zdroj: Global Snap Poll, Gallup International Association, duben 2011

Posun ve vnímání jaderné energie v souvislosti s událostmi v Japonsku

Situace v jaderné elektrárně Fukushima a únik radioaktivity spojený s jejím poškozením v důsledku přílivové vlny se stala hlavním mediálním tématem spojeným s katastrofou v Japonsku. A to paradoxně přes marginální škody, které tato havárie způsobila v porovnání s ostatními škodami způsobenými zemětřesením a přílivovou vlnou. Tato jaderná havárie jednak vyvolala ve světě novou debatu o bezpečnosti jaderných zařízení a dále zasáhla do veřejného mínění v oblasti názoru na využití jaderné energie.

Posun ve vnímání jaderné energie zachytila studie formou dvou otázek, které se ptaly na podporu využívání jaderné energie pro výrobu elektřiny před zemětřesením v Japonsku a po něm. Výsledky posunu ve vnímání této problematiky v jednotlivých zemích nejlépe ukáže rozdělení zemí do 5 skupin.

První skupinu zemí představují země, kde větší část populace před zemětřesením v Japonsku podporovala využití jaderné energie a v současnosti po událostech v Japonsku již větší část obyvatel toto využití nepodporuje. Jedná se o 8 zemí – Japonsko, Kanada, Holandsko, Rumunsko, Saudská Arábie, Tunisko, Hong Kong a Kamerun. Posun ve vnímání zobrazuje tabulka č. 2.

Tabulka č. 2. Podpora využívání jaderné energie pro výrobu elektřiny – země, kde v důsledku události v Japonsku došlo k posunu od většinové podpory k menšinové, hodnoty v %.

Země	Podpora využití jaderné energie	
	před zemětřesením	po zemětřesení
Japonsko	62	39
Kanada	51	43
Holandsko	51	44
Rumunsko	51	41
Saudská Arábie	52	43
Tunisko	44	39
Hong Kong	48	40
Kamerun	48	44

Pozn.: tučně vyznačené země využívají jadernou energii pro výrobu elektrické energie

Zdroj: Global Snap Poll, Gallup International Association, duben 2011

Mareco s.r.o.
Pod Zemankou 29
147 00 Praha 4

www.mareco.cz

Mareco s.r.o je členem:

Druhou skupinou jsou země, kde většina podporovala využití jaderné energie před katastrofou a podporuje i nadále, ale podpora je nižší o více než 10 procentních bodů. Do této skupiny patří 6 zemí – Čína, Indie, Rusko, Egypt, Irák, Bangladéš. Posun ve vnímání u těchto zemí zobrazuje tabulka č. 3.

Tabulka č. 3. Podpora využívání jaderné energie pro výrobu elektřiny – země s většinou podporou obyvatel, kde ale v důsledku událostí v Japonsku došlo k poklesu o více než 10 procentních bodů, hodnoty v %.

Země	podpora využití jaderné energie	
	před zemětřesením	po zemětřesení
Čína	83	70
Indie	58	49
Rusko	63	52
Egypt	65	52
Irák	62	49
Bangladéš	64	51

Pozn.: tučně vyznačené země využívají jadernou energii pro výrobu elektrické energie

Zdroj: Global Snap Poll, Gallup International Association, duben 2011

Třetí skupinu představují země, kde i po událostech v Japonsku podporuje využití jaderné energie většina obyvatel a pokles podpory je pouze malý (méně než 10% bodů). Do této skupiny se zařadila i Česká republika spolu s dalšími 9 zeměmi – USA, Francie, Korea, Pákistán, Finsko, Bulharsko, Nigérie, Vietnam a Lotyšsko. Hodnoty uvádí tabulka č. 4.

Tabulka č. 4. Podpora využívání jaderné energie pro výrobu elektřiny – země s většinou podporou obyvatel, kde v důsledku událostí v Japonsku došlo k poklesu o méně než 10 procentních bodů, hodnoty v %.

Země	podpora využití jaderné energie	
	před zemětřesením	po zemětřesení
Česká republika	63	61
USA	53	47
Francie	66	58
Jižní Korea	65	64
Pákistán	55	53
Finsko	58	52
Bulharsko	43	34
Nigérie	65	63
Vietnam	62	57
Lotyšsko	54	53

Pozn.: tučně vyznačené země využívají jadernou energii pro výrobu elektrické energie

Zdroj: Global Snap Poll, Gallup International Association, duben 2011

Čtvrtou skupinou zemí jsou země, kde již před havárií v jaderné elektrárně Fukushima pouze minoritní část obyvatel podporovala využití jaderné energie a nyní došlo k dalšímu poklesu. Jedná se o nejpočetnější skupinu 18 zemí. Jejich seznam spolu s hodnotami uvádí tabulka č. 5.

Tabulka č. 5 Podpora využívání jaderné energie pro výrobu elektřiny – země s menšinovou podporou obyvatel, kde v důsledku událostí v Japonsku došlo k dalšímu poklesu, hodnoty v %.

Země	podpora využití jaderné energie	
	před zemětřesením	po zemětřesení
Německo	34	26
Belgie	43	34
Švýcarsko	40	34
Polsko	36	30
Island	38	32
Gruzie	25	16
Keňa	32	21
Palestina	39	30
Brazílie	34	32
Itálie	28	24
Rakousko	13	9
Řecko	12	10
Irsko	34	30
Turecko	45	41
Srbsko	21	17
Bosna	20	17
Makedonie	21	19
Kolumbie	24	23

Pozn.: tučně vyznačené země využívají jadernou energii pro výrobu elektrické energie

Zdroj: Global Snap Poll, Gallup International Association, duben 2011

Poslední skupinu zemí představují země, kde i přes události v Japonsku došlo k nárůstu podpory využití jaderné energie. Do této skupiny patří 5 zemí – Španělsko, Jižní Afrika, Azerbajdžán, Fiji a Maroko, viz. tabulka č.6.

Tabulka č. 6 Podpora využívání jaderné energie pro výrobu elektřiny – země kde i přes události v Japonsku došlo k nárůstu podpory, hodnoty v %.

Země	podpora využití jaderné energie	
	před zemětřesením	po zemětřesení
Španělsko	39	41
Jižní Afrika	45	49
Azerbajdžán	17	20
Fiji	28	29
Maroko	16	35

Pozn.: tučně vyznačené země využívají jadernou energii pro výrobu elektrické energie

Zdroj: Global Snap Poll, Gallup International Association, duben 2011

Všechny tabulky jsou pro zajímavost doplněny o informaci, zda se v dané zemi využívá jaderná energie pro výrobu elektřiny. Tyto země jsou v tabulkách vyznačeny tučně a je zřejmé, že vliv využívání jaderné energie v dané zemi nemá přímou souvislost s podporou obyvatelstva jaderné energii, ani s tím k jakému posunu po zemětřesení v Japonsku došlo.

V návaznosti na předchozí otázky byla studie doplněna i o 2 otázky související s bezpečností jaderných zařízení v jednotlivých zemích či u jejich sousedů. První otázka se zabývala obavou z nehody jaderného zařízení v dané zemi (pokud zde jaderné zařízení existuje) či blízkých zemích (pokud v dané zemi jaderné zařízení není).

V této otázce se česká populace zařadila mezi státy s obyvateli s největší důvěrou v jaderná zařízení. 65% dotázaných v ČR odpovědělo, že mají malou nebo velmi malou obavu z nehody jaderného

zařízení. To společně s obyvateli Finska vyneslo Čechům první místo. Pořadí na dalších místech zobrazuje tabulka č. 7. Ta zároveň ukazuje i země, kde je obava z případné jaderné havárie největší.

Tabulka č. 7 Obava z nehody jaderného zařízení - prvních 10 zemí s největší/nejmenší obavou, hodnoty v% .

Top 10 zemí s největší obavou	Obava z nehody jaderného zařízení					Top 10 zemí s nejmenší obavou	Obava z nehody jaderného zařízení				
	velmi vysoká	vysoká	střední	nízká	velmi nízká		velmi vysoká	vysoká	střední	nízká	velmi nízká
Maroko	48	34	9	2	3	ČR	1	8	24	35	30
Čína	43	38	17	1	1	Finsko	2	3	30	29	36
Gruzie	46	31	13	3	5	Island	2	6	30	37	24
Palestina	31	42	14	6	6	Lotyšsko	7	8	21	25	34
Keňa	33	39	10	11	3	Holandsko	2	7	34	30	25
Kolumbie	34	31	19	12	3	Kanada	4	10	32	33	19
Nigerie	36	28	13	10	12	Kamerun	27	10	14	18	24
Rakousko	29	32	28	8	2	Bulharsko	7	19	30	22	16
Řecko	33	28	21	8	9	Španělsko	9	19	29	23	14
Makedonie	37	23	18	8	11	Jižní Korea	4	23	28	22	14

Zdroj: Global Snap Poll, Gallup International Association, duben 2011

V druhé otázce na toto téma dotazovaní na pětistupňové škále hodnotili, nakolik souhlasí s tím, že jaderná zařízení v dané zemi (popř. v blízké sousední zemi, pokud v dané zemi jaderné zařízení není) jsou důkladně zabezpečena proti jaderné havárii. I v této otázce se Česká republika zařadila na první příčky v důvěře v bezpečnost jaderných zařízení. Tabulka č. 8 s výsledky z této otázky např. také dobře ilustruje rozdílnost v názorech na bezpečnost českých jaderných zařízení mezi obyvateli ČR a Rakouska. S ohledem na skutečnost, že v Rakousku jaderná zařízení nejsou a nejbližší jsou české jaderné elektrárny, vyjadřovali se občané Rakouska i k důvěře v bezpečnost českých jaderných zařízení. A z tabulky lze vyčíst, že patří mezi obyvatele s nejnižší důvěrou v zabezpečení jaderných zařízení proti havárii.

Tabulka č. 8 Zabezpečení jaderných zařízení proti havárii - prvních 10 zemí s největším souhlasem/nesouhlasem, hodnoty v %.

Top 10 zemí s největším souhlasem	Jaderná zařízení jsou chráněna proti havárii					Top 10 zemí s největším nesouhlasem	Jaderná zařízení jsou chráněna proti havárii				
	Silně souhlasím	Souhlasím	Ani souhlasím, ani nesouhlasím	Nesouhlasím	Silně nesouhlasím		Silně souhlasím	Souhlasím	Ani souhlasím, ani nesouhlasím	Nesouhlasím	Silně nesouhlasím
Čína	81	16	3	0	0	Řecko	2	7	9	29	50
Vietnam	35	32	14	9	7	Rakousko	3	5	13	36	41
Finsko	16	44	18	15	4	Keňa	2	8	10	30	45
Pákistán	20	36	15	4	4	Gruzie	2	5	11	30	36
ČR	12	40	25	13	0	Nigérie	13	17	8	28	32
Rusko	28	22	20	21	4	Palestina	6	17	14	31	29
Holandsko	9	40	22	11	2	Makedonie	2	7	11	30	28
Belgie	12	36	17	16	3	Maroko	17	15	11	36	19
Kanada	12	32	26	17	3	Kolumbie	10	21	9	36	18
Brazílie	9	32	25	12	7	Kamerun	9	17	16	33	19

Zdroj: Global Snap Poll, Gallup International Association, duben 2011

Mareco s.r.o.
Pod Zemankou 29
147 00 Praha 4

www.mareco.cz

Mareco s.r.o je členem:

Závěr

Svět na počátku 21. století představuje prostor, kde zprávy o událostech z jakékoliv jeho části jsou prostřednictvím médií okamžitě šířeny do všech jeho koutů. Ač je i nadále nezastupitelná role „tradičních“ médií, tedy především televize, nová média (Internet) hrají stále podstatnější roli. Umožňují „on-line“ informování populace celého světa, jako tomu bylo i v případě zemětřesení v Japonsku, kdy výzkum provedený Gallup International Association ukázal, že 91% bylo informováno o událostech v Japonsku a 81% z nich sledovalo i následnou havárii v jaderné elektrárně Fukushima.

Tato skutečnost ukazuje zásadní vliv médií všeho druhu na utváření veřejného mínění a postojů v jednotlivých zemích. Dopad vlivu informovanosti prostřednictvím médií reflektuje i fakt, že milióny lidí po celém světě změnily názor na využití jaderné energie pro výrobu elektřiny. Zatímco před havárií v jaderné elektrárně Fukushima podporovalo celosvětově využití jaderné energie 57% lidí a pouze 32% bylo proti, mediální prezentace události, které měla v podstatě minimální vliv na život všech dotázaných, posunula tuto podporu na 49% lidí a zároveň zvýšila odpor k jaderné energii na 43%. Ve většině zemí se však nejednalo o posuny natolik zásadní, aby se hodnoty po čase nemohly vrátit zpět.